



VADÁSZ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”



VADÁSZ

Feladatok és tevékenységek

A vadászat a vad elejtésére illetve elfogására irányuló közvetlen tevékenység. Ez a meghatározás kétféle tevékenységet takar. Egyrészt a vadászat a vad elejtése, lelövése másrészt az elfogására irányuló közvetlen tevékenység is. Elfogásán a vad bármilyen célból történő élve elfogását értjük.

A vadászat során vesszük birtokba a jelentős értéket képviselő vadat további értékesítés céljára. Az értékesítés három formában történhet: élővad, lőtt vad és bérvadásztatás. Ennek során a vad termékké válik és értékesítésre kerül, értéke pénzbevételeként jelentkezik a vadgazdálkodónál.

A vad elejtése azonban egyszerű céllövészet, amelyet vadászattá az emel, hogy az írott törvények és az íratlan (etikai) szabályok betartásával történhet. Így a vad elejtésével kapcsolatban meghatározásra kerül, hogy hasznos vadra csak vadászati célra engedélyezett lőfegyverrel szabad vadászni. Tilos a hasznos vad elejtése ill. elfogása csapdával, törrel, hálóval, hurokkal, veremmel, stb. Kivételt jelentenek az ún. különleges célú vadászatok, ahol a háló és a csapda alkalmazása megengedett. Ezek azok a vadászatok, ahol a vad élő befogására kerül sor.

Vadász az, aki a vad elejtésére alkalmas eszközzel (fegyverrel) felszerelve jár (cserkészik) a területen. A vadászat a hajtás megkezdésével veszi kezdetét, és mindaddig tart, amíg annak a befejezését nem jelzik. Ez akkor is igaz, ha közben egyetlen puskalövés sem dördül el.

A vadászat gyakorlása csak az év meghatározott időtartamában az ún. vadászati idényben lehetséges és törvényes. A vadászati idény kezdete és időtartama vadfajonként eltérő, és az évek folyamán változhat. Vannak azonban olyan vadfajok, amelyek egész évben vadászhatók (vaddisznó, róka, stb.) illetve külön engedéllyel hivatalos idényen kívül is lőhetők.

Vadgazdálkodást és vadászatot csak vadászterületté nyilvánított területen szabad gyakorolni!

A vadgazdálkodás

A vadászat az ember legősibb foglalkozása. A vadászat biztosította kezdetben az ember mindennapi táplálékát és fennmaradását. Az ember által vadászott és táplálékként fogyasztott állatok nagy része az erdőterületek állatvilágából származott.

Az emberiség számának növekedésével a növénytermesztés és állattenyésztés színvonalának emelkedésével a vadászat létfenntartó jelentősége is megváltozott.

Az egyre növekvő számú lakosság ellátására a növénytermesztés és állattenyésztés az erdőterületek rovására növelte termőterületeit. A tökéletesebb fegyverek (tűzfegyverek) megjelenése és az erdőterületek fokozatos csökkenése hatására a vadlétszám is erőteljesen csökkent. Ezért már az 1800-as évek elején felmerült az az igény, hogy a vadászat mellett a vadak óvásával, nevelésével és tenyésztésével is foglalkozni kell.

Napjainkban a vadállomány gondozásával, szaporításával, nevelésével és vadászatával az ökológiai és gazdaságossági szempontból helyes arányok kialakításával foglalkozó tevékenységet *vadgazdálkodásnak* nevezzük.

A vaddal való gazdálkodás és a vadászat ma már tervszerű, komplex tevékenységsorozat, termelési technológia. A vadgazdálkodás a gazdaság egyik termelési ágazata.

A vadgazdálkodás a hasznos vad állományának a fejlesztésére, a kártékony vad számának megfelelő mértékű csökkenésére és a vadállomány hasznosítására irányuló tervszerű tevékenység.

A vadgazdálkodás értelemszerűen két részre, apró- és nagyvadgazdálkodásra bontható.

Az apróvad

A kistestű vadfajok gyűjtőneve. Ide tartoznak a szőrmés apróvadak: a mezei nyúl, az üregi nyúl és a szárnyas apróvadak: a fácán, a fogoly, a szirti fogoly, a vörösfogoly, a fürj, a szalonkafélék, a vízivadak, lúd-fajok, a szárcsa és a galambalkatúak. Az apróvad létszámát az arra alkalmas élőhelyeken – az alapvető ágazatok érdekeit nem veszélyeztető módon – a hagyományos védelmen kívül mesterséges tenyésztőmunkával is növelhetjük.

A nagyvad

A gímszarvas, dámszarvas, az őz, a muflon és a vaddisznó.

Szárnyas nagyvadak: a fajdfélék, a túzok.

A nagyvadgazdálkodásban olyan mennyiségű állomány fenntartása a cél, amely az erdő és a mezőgazdasági termelés érdekeit figyelembe veszi. Emellett a lehető legkiválóbb minőségű trófea, és a legtöbb vadhús termelését is lehetővé teszi.

A vadász, vadtenyésztő, a vadgazdálkodási technikus munkájához tartozik:

- ◆ a vadászterület ellenőrzése, bejárása,
- ◆ vadászati berendezések (etetők, sózók, cserkelőutak, lesek, kunyhók), létesítése és karbantartása,
- ◆ vadászfegyverek kezelése és karbantartása,
- ◆ vadak etetése, tenyésztése,
- ◆ mennyiségileg és minőségileg kiválasztott vadak kilövése,
- ◆ lőtt vad kezelése, szállítása, nyúzása,
- ◆ vadászkutya idomítása,
- ◆ biztonságos vadászat levezetése.

A technikus a fenti feladatok üzemeltetési, üzemvezetői szakirányítását végzi.

A foglalkozás során előforduló legfontosabb feladatsoportok:

- ◆ takarmánybázis biztosítása (természetes takarmányok biztosítása szántóföldi növénytermesztési – vadföld, vadlegelő művelés – erdőgazdálkodási, vadgazdasági - fásítások, csenderesek, védősűrűk, vadbúvók létesítése – technológiával),
- ◆ vadtakarmányozás (természetes és mesterséges eredetű vadtakarmányok készletezése, előkészítése, vadetetés és vadítás a vadászterületen),
- ◆ vadvédelem (természetes és a gazdasági hasznosítás alatt álló apró-és nagyvad állomány védelme az élettelen és élő károsító tényezőkkel szemben – technológiai, technikai, kémiai vadvédelem módjai),

- ◆ vadkár elhárítás, megelőzés (a hasznos vadállomány környezetterhelő hatásának csökkentése, védekezés a vad károsító hatásai ellen, - technológiai, technika, vegyi védekezési, megelőzési módok),
- ◆ a természetes és gazdasági hasznosítás alatt álló vadállomány nevelése, tenyésztése (vadon tenyésztés, mennyiségi, minőségi állomány-szabályozás, minősítés, trófeabírálat, vérfrissítés, kibocsátás, telepítés),
- ◆ mesterséges vadtenyésztés (apró-és nagyvad mesterséges tartása, tenyésztése, - félvad és intenzív tenyésztés technológiák),
- ◆ állományhasznosítás (élővad befogás és vadászat különböző módjainak gyakorlása),
- ◆ feldolgozás (lőtt vad terítékkezelése, darabolása, időleges hűtőtárolása, vadbőr kikészítés időleges tartósítás, trófeák – agyar, szarv, agancs – preparálása, montírozása, apró- és nagyvad feldolgozása, manipulálás, áru előkészítés, csomagolás, tárolás, szállítás),
- ◆ vadászati szolgáltatás (vendégvadásztatás, kísérés, vendégház, vendégház gondozása, vendéglátás),
- ◆ értékesítés, vadkereskedelem (vadleadás, átvétel, minősítés).

Munkaeszközök, szerszámok, anyagok

A vadász, vadtenyésztő szakmunkások sokféle anyagot, eszközt használnak. A fegyverek, vadászati eszközök, műszerek, berendezések és az ezek karbantartásához szükséges anyagok, valamint a lőszer használatára munkájuk során gyakran szükségük van. A különböző mőtárgyak építőanyagaival is dolgoznia kell egy szakmunkásnak. Ő üzemelteti a szárnyasvad-keltető és nevelő berendezéseket, létesítményeket, a természetes környezetben élő vadak etetőjét. Dolgozik a vadbefogó eszközökkel, szakszerűen használja a vadászfegyvereket és a trófeakészítés eszközeit is.

A vadász személyi felszerelése

Ruházat: az évszaknak megfelelően, mely lehet ünnepi és gyakorló.

Eszközei:

- ◆ táska (bortáska, amelyben elhelyezi a vadásznaplóját, és a napi eseményeket feljegyzi),

- ◆ vadásztőr, vadászkés,
- ◆ golyós fegyver (kis-, közép- és nagy kaliberű),
- ◆ sörétes fegyver,
- ◆ maroklőfegyver,
- ◆ rádiótelefon,
- ◆ közlekedési eszköz.

A munkavégzéshez szükséges további eszközök

Erő- és munkagép (a vadföld ápolására, a vad etetésére, a lelőtt vad szállítására).

Szükséges még:

- ◆ traktorvezetői jogosítvány,
- ◆ motorfűrész-kezelő képzés.

Anyagok

A vadak takarmányanyagait, a dúvadak irtásához használt mérgeket és a trófeakészítés, -tartósítás anyagait is ismernie kell.

Munkahely, kapcsolat

A vadász, vadtenyésztő az állami területeken és a vadásztársaságoknál végzi feladatát. Az állami területek vadgazdálkodása főként a vadászati turizmus igényeit szolgálja, a vadásztársaságok a vadászható területek 82%-án gazdálkodnak. A hazai vadásztársaságok mintegy 35 ezer sportvadásznak és több mint 20 ezer külföldi vadásznak biztosítanak vadászati lehetőséget.

A vadásznak legtöbbször egyedül kell megoldania a feladatokat, adódnak azonban olyan teendők is (főleg a vadászatok szervezése) amikor másokkal kell együtt dolgoznia, vagy mások munkáját kell megszerveznie.

Munkája változatos: részben a sokoldalú tenyésztési, ellenőrzési és vadászati ideényfeladatok, másrészt az évszakok változása, ill. a vadászterületek nagy kiterjedése miatt.

Követelmények

Fizikai igénybevétel, környezeti ártalmak, egészségügyi kizáró okok

A vadász, vadtenyésztő szakmunkás közepesen nehéz fizikai munkát végez. Jó kondíció szükséges ehhez a munkához. A nagy távolságok bejárása kitartást, a szélsőséges időjárási körülményeket jól tűrő szervezetet igényel. Aki mozgásszervi betegségben szenved, esetleg gerincproblémája van, az nem tudja nap mint nap bejárni a rábízott vadászterületet. Fontos a jó szemmérték, az érzékeny szaglás. Fontos a megfelelő ruházat és a megfelelő lábbeli viselete, téli hidegben és nyáron is legtöbbször a szabadban kell dolgozni. Aki hajlamos a megfázásra, vagy reumás panaszai vannak, az nem tudja ezt a szakmát gyakorolni. Egészségre ártalmas tényező ebben a szakmában nincs, viszont balesetveszélyt jelenthet a megsebzett vad támadása, ill. a lőfegyverek helytelen kezelése, használata.

Az alábbi **egészségügyi problémák** esetén szakorvosi vizsgálatra van szükség a szakmára való jelentkezés előtt:

- ◆ átlagon aluli fejlettség és izomerő,
- ◆ a gerincoszlop és a végtagok minden alaki és működési rendellenessége, betegsége, az ortopéd szakorvos elbírálása szerint,
- ◆ a szív és a keringési rendszer bármilyen állandó betegsége vagy rendellenessége (magas vérnyomás, és ájulási hajlam is), szívműtét utáni állapot, a szívbeteg gondozó javaslata szerint, lezajlott reumás láz öt éven belül, utána a szívbeteg gondozó javaslata szerint,
- ◆ lezajlott tbc-s, tüdő- és mellhártyafolyamatok,
- ◆ idült hörghurut, tüdőasztma, hörgőtágulat,
- ◆ a kéz idült bőrbántalmai,
- ◆ epilepszia, szédülés,

- ◆ halláscsökkenés,
- ◆ a látás korlátozott működőképessége.

Munkarend

Fő munkaidejét a vad megfigyelése, ill. vadásztatása teszi ki (kora hajnal - késő este), de hozzá tartozik a magaslesek, rácsok, kerítések elkészítése is. Téli időszakban a vad etetése is beletartozik a nap közbeni munkába. Munkaideje több mint napi nyolc óra.

Tevékenységek éves megoszlása (nagyvadak)

| Megnevezés/hó | I. | II. | III. | IV. | V. | VI. | VII. | VIII. | IX. | X. | XI. | XII. |
|--------------------|----|-----|------|-----|----|-----|------|-------|-----|----|-----|------|
| Bógés | | | | | | | | | × | × | | |
| Ellés | | | | | × | × | | | | | | |
| Intenzív takarm. | × | × | × | | | | | | | | | |
| Befogás | | | | | × | | × | | | | | |
| Legelőművelés | | × | × | | | | × | × | | | | |
| Vadászat | | | | | | | | | × | × | | |
| Élő értékesítés | | | | | | | | × | | | | |
| Agancstalanítás | | | | | × | × | | | | | | |
| Bélsárvizsgálat | | × | | | | | | | × | | | × |
| Jelölés | | | | | × | | | × | | | | |
| Szétválasztás | | | | | | | | × | | | | |
| Kerítés ellenőrzés | × | × | × | × | × | × | × | × | × | × | × | × |

Egyéb tulajdonságok

Személyi követelmények:

- ◆ fizikai állóképesség,
- ◆ jó egészség és erőnlét,

- ◆ tűrőképesség,
- ◆ becsületesség, jellemszilárdság,
- ◆ fegyelmezett magatartás,
- ◆ önállóság,
- ◆ kapcsolatteremtő képesség,
- ◆ irányítási, szervezői adottságok.

Milyen tantárgyakból kell jó eredményt elérni?

A szakmára jelentkezőknek biológia és földrajz tantárgyakból jó eredménnyel, valamint megfelelő természet- és környezetvédelmi ismeretekkel kell rendelkezniük.

Érdeklődési kör

Ahhoz, hogy jól végezze ezt a munkát, nagyfokú szakmaszeretetre van szükség egy vadász, vadtenyésztő szakmunkás esetében. Ehhez pedig elengedhetetlen a természet, az állatok, és a szabadban végzett munka szeretete.

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint a vadász foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|-------------------------|-------------------------------------|-------------------------|----------------------|-------------------------------------|--|-------------------------------|-------------------|---------------------|--------------------|-----------------------------|-----------------------------------|----------------------------|-------------------|-------------------------------------|-----------------------|--------------------------|
| Szabadban végzett munka | Növényekkel, állatokkal foglalkozni | Emberek között dolgozni | Testi erő kell hozzá | Formákkal, vonalakkal végzett munka | Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka | Technikai feladatokat ellátni | Irodában dolgozni | Embereknek segíteni | Eladni v vásárolni | Tízén környezetben dolgozni | Gépeket összeszerelni és javítani | Automata gépekkel dolgozni | Fémekkel dolgozni | Elektronikus készülékekkel dolgozni | Építőiparban dolgozni | Laboratóriumban dolgozni |
| | | | | | | | | | | | | | | | | |
| X | X | | X | | | | | | | | | | | | | |

Szakképzés

Mit kell tanulni a szakképzés során?

Gyakorlati követelmények

Tudnia kell:

- ◆ munkafeladatainak a vadgazdálkodás, a vadászat technológiai műveleteinek munkafogásait, az eljárások módját és céljait,
- ◆ a kezelésére bízott eszközök, berendezések, gépek biztonságos, gazdaságos és higiénikus üzemeltetését,
- ◆ elvégezni a helyes tisztítási és karbantartási műveleteket, figyelembe véve a környezetvédelmi előírásokat,
- ◆ saját munkáját megtervezni, előkészíteni, végrehajtani, és a végzett munkát értékelni, ill. alapszinten önállóan dönteni a műveleti feladatok végrehajtása közben,
- ◆ felismerni a vadgazdaságilag hasznosítható vadfajokat, és azok nyomait, a szántóföldi kultur- és gyomnövényeket, az erdei fák és cserjék fajait, a védett növény- és állatfajokat,
- ◆ felismerni a természetes és mesterséges eredetű vadtakarmányokat,
- ◆ felismerni a vadbetegségeket, és meghatározni a védekezés módjait,
- ◆ a trófeás nagyvadfajok minősítését és szelektálását,
- ◆ a trófeabírálatokat,
- ◆ a vadászlövészetet,
- ◆ a vadfeldolgozást (preparálás, kikészítés),
- ◆ a mezőgazdasági vontató kezelését,
- ◆ a vadászterület berendezéseinek készítését, telepítését, üzemeltetését, karbantartását,
- ◆ az erő- és munkagépek üzemeltetését,
- ◆ a motorfűrész kezelését,
- ◆ vadkárelhárító berendezések készítését, üzemeltetését, karbantartását,
- ◆ alkalmazni a vadvédelmi eljárásokat, a kártevők gyérítését,

- ◆ a vadtakarmányok termesztését, készletezését, etetését,
- ◆ a mesterséges vadtenyésztés technológiáit,
- ◆ a vadásztatást, kísérést, vendéglátást,
- ◆ az élővadbefogás szervezését, levezetését, a befogott vad kezelését, szállítását,
- ◆ a lőtt apróvad kezelését, a lőtt nagyvad feltörését, zsigerelesét, kezelését, átadását,
- ◆ a mesterséges vadtenyésztés adminisztrációs munkáit,
- ◆ a munkájával kapcsolatos hivatalos dokumentumok kitöltését.

A képzést 8 általános iskolai ill. alapközépiskolai (10 osztályos), valamint gimnáziumi-és szakközépiskolai végzettség után lehet elkezdni.

A vadászati törvény, a csak szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezőknek 2 éves levelező, érettségit adó képzést ír elő.

A képzés költsége: másodszakra tanulása esetén tandíj köteles.

Felvételi feltételek

Tanfolyami felkészülés esetén:

- ◆ alapvizsga,
- ◆ egészségügyi alkalmassági vizsga,
- ◆ betöltött 18. életév,
- ◆ 2 év szakmai gyakorlat, ill.
- ◆ vadgazdasági alkalmazás.

Tantárgyak

Szakmai elméleti tantárgyak:

- ◆ vadgazdaságtan,
- ◆ vadászati állattan,
- ◆ vadegészségtan,

- ◆ kinológia,
- ◆ mesterséges vadtenyésztés,
- ◆ vadtakarmányozástan,
- ◆ mezőgazdasági alapismeretek,
- ◆ erdőgazdasági alapismeretek,
- ◆ környezet-és természetvédelem,
- ◆ vadászati jog,
- ◆ üzemgazdaságtan,
- ◆ munkavédelem,
- ◆ fegyver-és lőszertan,
- ◆ géptan és műszaki ismeretek,
- ◆ közlekedési ismeretek.

Gyakorlati tanítási formák:

- ◆ tantárgyi szakmai gyakorlat,
- ◆ üzemi naposi (hetesi) szolgálat,
- ◆ nyári összefüggő üzemi gyakorlat.

Példák az ide sorolt foglalkozásokra:

- ◆ apróvadgondozó
- ◆ fácánkeltető
- ◆ hajtó
- ◆ hivatásos vadász
- ◆ vadbefogó
- ◆ vadetető, vadtakarmányozó
- ◆ vadgondozó
- ◆ vadőr

Állattenyésztési képesítések:

- ◆ állatgondozó,
- ◆ állatkerti állatgondozó,
- ◆ állattenyésztő,
- ◆ állattenyésztő és állategészségügyi technikus,
- ◆ baromfi-és kisállattenyésztő,
- ◆ baromfi-és kisállattenyésztő szaktechnikus,
- ◆ belovagló,
- ◆ gépi fejő,
- ◆ juhtenyésztő,
- ◆ juhtenyésztő szaktechnikus,
- ◆ lótenyésztő,
- ◆ lótenyésztő szaktechnikus,
- ◆ méhész,
- ◆ sertéstenyésztő,
- ◆ sertéstenyésztő szaktechnikus,
- ◆ szarvasmarha tenyésztő,
- ◆ szarvasmarha tenyésztő szaktechnikus,
- ◆ tenyészállat teljesítményvizsgáló,
- ◆ törzskönyvező szaktechnikus,
- ◆ vadász, vadtenyésztő,
- ◆ vadgazdálkodási technikus.

A vadász OKJ azonosító száma: 33 6203 02

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatók. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A vadász (vadtenyésztő) foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.